

Nr 450

Av herrar Nilsson i Gävle och Hermansson, om riktlinjer för lokaliseringspolitiken.

(Lika lydande med motion nr 377 i Första kammaren)

Kommittén för näringslivets lokalisering under landshövding Manfred Näslunds ordförandeskap har slutfört sitt arbete. Dess omfattande förslag till åtgärder remissbehandlas f. n. av en rad olika instanser. Det synes oss emellertid aktuellt, särskilt med tanke på kraven från de sysselsättnings-svaga områdena om snabba åtgärder, att innevarande års riksdag ges tillfälle att ta ställning beträffande dessa spörsmål.

Undertecknade finner det dessutom påkallat att redan till denna riksdag fästa uppmärksamheten vid några viktiga principiella problem. Vi anser sålunda följande fem huvudregler, vilka summerar de erfarenheter som gjorts av lokaliseringspolitik både i Sverige och utlandet, som mycket viktiga.

1. Den offentliga och kommunala insatsen är avgörande

Orsaken är flerfaldig. Projekten har en sådan omfattning och långsiktig karaktär att det privata kapitalet inte ställer sig till förfogande. De fördelar som uppstår vid industrialisering är ofta indirekta. Privata kapitalister har därför sällan något intresse av de viktigaste projekten. De privata företagen arbetar oftast med för trånga och korta perspektiv för att kunna gripa in och åstadkomma de nödvändiga investeringarna.

2. Industrier och andra högproduktiva näringsgrenar måste ha prioritet

Varje höjning av produktion och inkomster är väsentligen avhängig av industrialisering. Därvid har sådana industrier, som ger stor spridningseffekt bakåt och framåt i produktionskedjan, strategisk betydelse. Dit hör framför allt metall- och verkstadsindustri, textilindustri m. fl.

3. Stora företagsenheter är nödvändiga

Endast stora företag kan skapa de hävstänger som är nödvändiga för att lyfta upp näringslivet till hög nivå. Små företag behövs visserligen också, och det måste anses ur lokaliseringssynpunkt mycket nödvändigt att genom företagarföreningarna förstärka deras lånemöjligheter, göra lånereglerna generösare och på annat sätt stödja småföretagarverksamheten. Men även om småföretagens roll behöver vidgas, kvarstår fortfarande behovet av

stora och mellanstora företag. Endast dessa kan skapa ett varaktigt fotfäste också för småindustrien.

4. Insatserna måste vara mångformiga och en utvecklingsbefrämjande miljö måste skapas

Samtidigt som den ekonomiska insatsen är avgörande är den inte tillräcklig. Investeringarna måste omfatta alla väsentliga sidor av samhällslivet: förutom ekonomi också kommunikationer, undervisning, hälsovård, kulturliv m. m. Det har visat sig att ensidigheten och brist på medel att tillfredsställa väsentliga behov för befolkningen skapar den otillfredsställelse som, vid sidan av de otillräckliga försörjningsmöjligheterna, driver befolkningen från hemorten. I det sammanhanget vill vi peka på nödvändigheten av att yrkesundervisningen, den tekniska assistansen och upplysningsverksamheten går hand i hand med industrialiseringen. Inte minst viktig är den kulturella upprustningen.

5. Insatserna måste i viss utsträckning koncentreras

Alla regioner eller alla delar av en region har inte rimliga utvecklingsmöjligheter. Det finns en mellanväg mellan den nuvarande ensidiga koncentrationen och det orealistiska kravet på en industri i varje by. Som en riktpunkt bör man därför till en början utnyttja arbetsmarknadsstyrelsens regionindelning.

Om hänsyn tas till dessa fem grundelement, tror vi det skall lyckas att uppnå det eftersträvade målet: ett mångsidigt näringsliv och samhällsliv, inte bara i Norrland, som är det mest utsatta området, utan jämväl i övriga hårt drabbade områden.

Med hänvisning till vad här anförts yrkas,

att riksdagen i skrivelse till regeringen begär förslag inför årets riksdag i anledning av lokaliseringsutredningens framlagda förslag och att därvid vederbörlig hänsyn tas till de riktlinjer för lokaliseringspolitik som utvecklats i denna motion.

Stockholm i januari 1964

Henning Nilsson

1 Gävle

C.-H. Hermansson